

Broedvogels inventariseren nieuwe stijl

■ *Afgelopen jaren is, onder andere in SOVON-Nieuws, regelmatig aangekondigd dat het landelijke SOVON-broedvogelonderzoek zou worden aangepast. De reden hiervoor was dat sommige onderdelen van het onderzoek oude stijl niet helemaal bleken te voldoen.*

Met ingang van seizoen 1996 is het dan zover. Handleidingen en formulieren zijn vernieuwd en gedrukt, de DC'en zijn geïnstrueerd en het onderzoek nieuwe stijl kan van start. Een kort overzicht van de hoofdpunten.

Splitsing broedvogelonderzoek

Met ingang van 1996 valt het broedvogelonderzoek in twee hoofddelen uiteen, ieder verschillend qua organisatie, aanpak, handleiding en formulieren. De splitsing is aangebracht om monitoring van zoveel mogelijk vogelsoorten zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. De beide takken van broedvogelonderzoek bestaan ieder uit verschillende onderdelen. Een teller kan aan beide subprojecten meedoen en aan één of meer onderdelen.

Landelijk Soortonderzoek Broedvogels (LSB)

Hierbij wordt getracht jaarlijks de volledige Nederlandse broedpopulatie te tellen. Twee onderdelen worden onderscheiden:

- **LSB Kolonievogels:** landelijke telling van 17 in kolonies broedende soorten, bijv. Blauwe Reiger, Oeverwaluw en Roek
- **LSB Zeldzame soorten:** landelijke telling van 78 min of meer zeldzame broedvogelsoorten, bijv. Kluut, Velduil en IJsvogel.

Het is een illusie te menen dat al deze soorten jaarlijks landdekkend geteld kunnen worden. Voor sommige soorten is dat te realiseren (Grote Stern), voor andere niet (Roerdomp). Dan wordt getracht om in ieder geval de voor de soort belangrijkste gebieden te onderzoeken en daarnaast losse meldingen te verzamelen, die een belangrijke aanvulling kunnen vormen op de bestaande kennis.

Het onderzoek wordt districtgewijs georganiseerd via de Districtcoördinatoren. De DC weet van de hoed en de rand in zijn district en kan het onderzoek het beste aansturen. Hij zal tellers gericht vragen één of enkele kolonies te tellen of in bepaalde gebieden zeldzame broedvogels in kaart te brengen. Losse meldingen worden door hem ingepast binnen het systematische onderzoek.

Broedvogel Monitoring Project (BMP)
Onder de noemer BMP valt nu alle

onderzoek waarbij vaste steekproefgebieden (proefvlakken) jaarlijks worden geïnventariseerd. Uit oogpunt van effectiviteit en haalbaarheid zijn vijf BMP-onderdelen onderscheiden. Elk onderdeel heeft een eigen aanpak en eigen telformulieren.

- **BMP Alle soorten** Inventarisatie van alle soorten in proefvlak van 10-250 ha. Dit wordt in maart-juni minstens 7 tot 10 maal volledig afgewerkt, meestal omstreeks zonsopgang en minstens één maal 's nachts.

- **BMP Bijzondere soorten** Inventarisatie van 116 voornamelijk schaarse soorten in proefvlak van 30-500 ha. Daarnaast kunnen 28 extra soorten worden meegenomen. Het proefvlak wordt in maart-juni minstens 5 tot 8 maal volledig afgewerkt. Dat kan plaatsvinden op alle tijden van de dag, maar vooral in de ochtend.

- **BMP Weide- en akkervogels** Inventarisatie van 21 weide- en akkervogelsoorten in proefvlak van 30-250 ha in open agrarisch landschap. In verband met agrarische bedrijfsvoering moet het proefvlak in april-juni op min. 5 nauwkeurig geplande volledige (ochtend)bezoeken afgewerkt worden.

- **BMP Stadsvogels** Inventarisatie van alle aanwezige soorten in proefvlak van 10-250 ha in bebouwing. Het proefvlak wordt in maart-juni minstens 5 maal volledig afgewerkt, vooral omstreeks zonsopgang.

- **BMP Roofvogels** Inventarisatie van 9 dagroofvogelsoorten in proefvlak van 100-600 ha. Het proefvlak wordt in maart-juni minstens 3 tot 5 maal volledig afgewerkt. Dat kan op alle tijden van de dag. Het onderzoek start pas in 1997 en zal worden georganiseerd in samenwerking met de Werkgroep Roofvogels Nederland. Een aparte handleiding is in voorbereiding.

De coördinatie van BMP-onderdelen wordt verzorgd vanuit het SOVON-kantoor. Overleg met de landelijk coördinator over deelname, keuze proefvlak, formulieren, kaarten e.d.

Tussen de verschillende onderdelen van het BMP bestaat overlap qua

soorten. De informatie van één vogelsoort wordt uit de verschillende BMP-onderdelen bijeen gebracht.

Veranderingen

In vergelijking met afgelopen jaren vallen de veranderingen op de meeste onderdelen erg mee.

LSB is de opvolger van het K/Z-project. Het onderzoek is wat aangescherpt, o.a. door betere definities te gebruiken (wanneer spreek je van één of meer kolonies?) en in de handleiding krijgen soortspecifieke aanwijzingen voor onderzoek ruim baan. Meer aandacht gaat uit naar detaillering van de verzamelde informatie (exacte locatie kolonie, documentatie zeldzame soort).

Bij BMP komen de onderdelen Al-le soorten en Weide- en akkervogels nauw overeen met het "oude" BMP. Het onderdeel Bijzondere soorten, de opvolger van het Z/S-project, is nu beter beschreven en helemaal toegespitst op monitoring (verspreidingsonderzoek is komen te vervallen). Het onderdeel Stadsvogels is in feite een weinig tijd kostende variant van het oude BMP; hopelijk wordt inventariseren in stedelijk gebied hierdoor aantrekkelijker voor tellers. Het onderdeel Roofvogels is nieuw en is bedoeld voor tellers die zich uitsluitend met deze groep willen bezighouden.

Tenslotte

De evaluatie en herziening van het broedvogelonderzoek hebben veel tijd en energie gekost. Daardoor zijn andere belangrijke zaken (broedvogelrapport 1993!) helaas wat in de verdrukking gekomen. Bij sommige tellers zullen wellicht vragen gerezen zijn over de noodzaak van de veranderingen. Allemaal vervelende dingen die evenwel onvermijdbaar waren.

Maar nu de reorganisatie van het onderzoek rond is, komt er weer wat rust in de SOVON broedvogeltent. Achterstallige zaken zullen voortvarend worden weggewerkt en het nieuwe en toch ook weer bekende broedvogelonderzoek zal dit jaar hopelijk een vliegende start krijgen. We nemen aan dat iedereen op dit moment weer in de startblokken staat (of al van start gegaan is) om te inventariseren. Wie nog vragen heeft over het nieuwe onderzoek moet contact opnemen met de DC of met het SOVON-kantoor. Veel mooie momenten gewenst in het veld!

— Arend van Dijk & Fred Hustings